

Effect of COVID-19 Pandemic on Hospital Visits Among Patients with Dry Eye

Anupong Veeraburinon*, Nutnicha Neti**, Pinnita Prabhasawat**

*Research Department, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, **Department of Ophthalmology, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok, Thailand

Siriraj Medical Bulletin 2023;16(3):206-213

ABSTRACT

Objective: To survey the concerns about the effect of COVID-19 pandemic on a hospital visit on the population's dry-eye symptoms, and the need for dry eye symptom treatment among Thailand's community-based population during the COVID-19 pandemic.

Materials & Methods: The online survey was distributed via various social media platforms about the effect of COVID-19 pandemic on hospital visits among people (dry eye and non-dry eye), the questionnaire available from June to July 2020 was open to everyone. In total, 535 people responded.

Results: During the COVID-19 pandemic, the concerns of the surveyed population were consistent with the need for healthcare services. The majority of respondents were concerned about infecting the COVID-19 virus from the hospital and spreading it to family members, especially patients with dry eye symptoms is concerned more than healthy people ($p < 0.05$). As a result, most respondents denied going to the hospital or spent as little time as possible there because they were concerned about infecting the COVID-19 virus from the hospital.

Conclusion: Telemedicine development for patients with dry eye symptoms would provide a convenient and easily accessible platform for patients to receive recommendations on how to properly handle and manage dry eye symptoms during the COVID-19 pandemic. However, this necessitates constant service maintenance and development. As a result, healthcare services should be developed and modified to meet the needs of the patients.

Keywords: Dry eye; COVID-19; hospital visit; screen time; blinking

Correspondence to: Pinnita Prabhasawat

Email: pinnita.pra@mahidol.edu

Received: 7 December 2022

Revised: 26 January 2023

Accepted: 30 January 2023

<http://dx.doi.org/10.33192/smb.v16i3.260295>

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลของผู้ป่วยโรคตาแห้ง

อนุพงษ์ วีรบุรินทร์*, ณัฐนิชา เนติ**, ภิญนิดา ต้นฐานิตย์**

*ฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, **ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อสำรวจผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลของประชากรไทย และความต้องการบริการสุขภาพสำหรับอาการตาแห้งของประชากรไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

วิธีการศึกษา: เปิดให้ประชาชนสามารถเข้าตอบแบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล โดยกระจายแบบสอบถามผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ (social media platform) โดยตั้งค่าเป็นสาธารณะเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาตอบแบบสอบถามได้ สํารวจในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2563 โดยรวบรวมกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 535 คน

ผลการศึกษา: ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลของประชากรไทย สอดคล้องกับความต้องการบริการสุขภาพ ด้วยเหตุผลว่าไม่อยากเดินทางมาที่โรงพยาบาลหรือใช้เวลาให้น้อยที่สุดในโรงพยาบาล เนื่องจากกลัวการติดเชื้อจากการเดินทางมาที่โรงพยาบาลและนำเชื้อกลับไปแพร่ให้คนใกล้ชิดที่บ้าน โดยกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งมีความกลัวการติดเชื้อจากการมาโรงพยาบาลมากกว่าประชาชนทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

สรุป: การพัฒนาการให้บริการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยโรคตาแห้งโดยช่องทางออนไลน์เป็นช่องทางที่จะอำนวยความสะดวกรวดเร็ว สามารถช่วยเหลือและให้คำปรึกษาบรรเทาอาการตาแห้งได้อย่างถูกต้องวิธีให้กับผู้ป่วยโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งควรมีการพัฒนาบริการอย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพสำหรับอาการตาแห้งทางออนไลน์ได้ง่าย และพัฒนาบริการและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้ตรงตามความต้องการ

คำสำคัญ: ตาแห้ง; โควิด-19; การมาโรงพยาบาล; การใช้งานหน้าจอ; การกะพริบตา

บทนำ

โรคตาแห้ง เป็นอาการทางตาที่พบได้บ่อย พบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย¹ มีปัจจัยเสี่ยงหลายอย่างในการกระตุ้นให้เกิดอาการตาแห้ง เช่น อายุที่เพิ่มขึ้น สภาพอากาศ การใช้งานหน้าจอ การผ่าตัดแก้ไขสายตาสั้นผิดปกติ การใส่เลนส์สัมผัส (contact lens) การใชยาบางชนิด แม้โรคตาแห้งจะไม่มีอันตรายรุนแรงจนถึงขั้นสูญเสียการมองเห็น แต่มีผลต่อการมองเห็น ทำให้มองภาพเบลอ ไม่ชัด ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ไม่เต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น ความวิตกกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้เกิดความเครียด ความไม่สบายใจ ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ การนอนหลับ เป็นผลทำให้เกิดอาการตาแห้งเพิ่มขึ้น²⁻³ เกิดความเจ็บป่วยไม่สบายตามมา และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตได้⁴ โรคตาแห้งจึงเป็นผลกระทบทางอ้อมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีมาตรการปิดพื้นที่ (lockdown) ขอความร่วมมือให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการออกจากบ้านโดยไม่มีเหตุจำเป็น และจำกัดการเดินทางข้ามพื้นที่ ทำให้หลายคนเลือกที่จะใช้เวลาทำกิจวัตรประจำวันอยู่ภายในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การเรียน ส่วนใหญ่เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตในการทำกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ดังนั้นจึงมีการใช้งานหน้าจอ (screen time) เพิ่มขึ้น เป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เกิดอาการของโรคตาแห้งมากขึ้นตามมา⁵⁻⁶

ขณะที่เราทำงาน เรียน หรือมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งใด อัตราการกะพริบตา (blinking rate) จะลดลง⁷ หรือมีการกะพริบตาไม่สมบูรณ์ (incomplete blinking) ทำให้น้ำตาที่เคลือบผิวตาขาดความเสถียร (tear film instability)⁸⁻⁹ จึงเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดอาการตาแห้งขึ้นจากการใช้งานหน้าจอ และประกอบกับใน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ทำกิจกรรมด้วยการใช้งานหน้าจอเป็นส่วนใหญ่ทำให้มีโอกาสเกิดอาการตาแห้งเพิ่มขึ้นกว่าเดิม^{6,10-11} ก่อนหน้านี้มีการศึกษาถึงกิจกรรมที่มีการใช้งานหน้าจอกระตุ้นให้เกิดอาการตาแห้งได้มากกว่ากิจกรรมที่ไม่ได้มีการใช้งานหน้าจอ¹² เช่น การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดอาการตาแห้งได้มากกว่าการอ่านหนังสือที่เป็นกระดาษ¹³

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการออกจากบ้าน รวมถึงไม่อยากเดินทางมาที่โรงพยาบาล เนื่องจากกลัวการติดเชื้อจากโรงพยาบาล หรือระหว่างการเดินทางมาที่โรงพยาบาล จึงควรมีการพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งตามวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เพื่อจะได้พัฒนาบริการและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้ตรงตามความต้องการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลของประชากรไทย โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง
2. เพื่อสำรวจความต้องการบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งของประชากรไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้รับการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล รหัสโครงการ 464/2563(IRB1) เอกสารรับรองหมายเลข COA no. Si 517/2020 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2563 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เปิดให้ประชาชนสามารถเข้าตอบแบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล โดยกระจายแบบสอบถามผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ (social media platform) โดยตั้งค่าเป็นสาธารณะเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาตอบแบบสอบถามได้ เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ (สำรวจในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2563) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 535 คน อายุระหว่าง 18-80 ปี

เครื่องมือการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแปรลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับ เพศ โรคตาแห้ง (เคย

ได้รับการวินิจฉัยจากจักษุแพทย์ว่าเป็นโรคตาแห้ง)

- 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล และความต้องการบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามออนไลน์ ด้วยบริการ Google Form และกระจายแบบสอบถามผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยการเลือกแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยผู้ตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 5 นาที
- 2) เปิดให้ประชาชนสามารถเข้าตอบแบบสอบถามทางออนไลน์ เป็นเวลา 2 สัปดาห์
- 3) นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิธีการประมวลผลข้อมูล ใช้การหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัย PASW Statistics for Windows (version 18.0; SPSS Inc., Chicago, IL, USA) ในการประมวลผลข้อมูล
- 2) สถิติพรรณนา (descriptive statistic) ข้อมูลเพศ ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ความกังวลในการมาโรงพยาบาลและความต้องการบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 วิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ นำเสนอในภาพตารางและแผนภูมิ
- 3) สถิติวิเคราะห์ (analytical statistic) เปรียบเทียบข้อมูลเพศ โรคตาแห้ง ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ความกังวลในการมาโรงพยาบาลและความต้องการบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 วิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) นำเสนอในภาพตารางและแผนภูมิ

นิยามของตาแห้ง¹⁴⁻¹⁷
ตาแห้งเป็นโรคของน้ำตาและผิวตา เกิดจากหลายสาเหตุ มีอาการไม่สบายตา การมองเห็นที่ผิดปกติไป สภาวะสมดุลของน้ำตาผิดปกติ ตาแห้งพบร่วมกับความเข้มข้นของสารในน้ำตาสูงขึ้น (tear hyperosmolarity) มีโอกาสให้เกิดผิวตาอักเสบ การรับรู้ความรู้สึกของผิวตาผิดปกติ และทำให้เป็นอันตรายต่อผิวตา

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างทำการตอบแบบสอบถามออนไลน์ เกี่ยวกับเพศ โรคตาแห้ง (เคยได้รับการวินิจฉัยจากจักษุแพทย์ว่าเป็นโรคตาแห้ง) ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล และความต้องการบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยมีผลการวิจัยดังนี้

กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามเพศ

เพศชายจำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แบ่งเป็นกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7

เพศหญิงจำนวน 350 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แบ่งเป็นกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 และกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและหญิง พบว่าจำนวนผู้มีอาการตาแห้งในเพศหญิงแตกต่างกับจำนวนผู้มีอาการ

ตาแห้งในเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ตารางที่ 1)

ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

จากการสำรวจพบว่าประชาชนมีความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ร้อยละ 98.8 และไม่มี ความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ร้อยละ 1.2

เมื่อเปรียบเทียบความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามเพศ

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง (199 คน)		กลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (336 คน)		รวม		p-value
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
เพศชาย	54	10.0	121	22.7	175	32.7	0.034*
เพศหญิง	145	27.1	215	40.2	360	67.3	
รวม	199	37.1	336	62.9	535	100.0	

* $p < 0.05$

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง

ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19	กลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง (199 คน)		กลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (336 คน)		p-value
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
กลัวตนเองและคนใกล้ชิดติดเชื้อ	161	38.7	255	61.3	0.179
เศรษฐกิจ	118	35.2	217	64.8	0.223
จำนวนผู้ติดเชื้อและจำนวนผู้เสียชีวิต	122	40.7	178	59.3	0.061
การเรียน/การทำงาน	74	36.6	128	63.4	0.834
การเข้าถึงสินค้าอุปโภค/บริโภค	68	40.2	101	59.8	0.119
การเข้าสถานบันเทิง/โรงภาพยนตร์	15	28.3	38	71.7	0.159

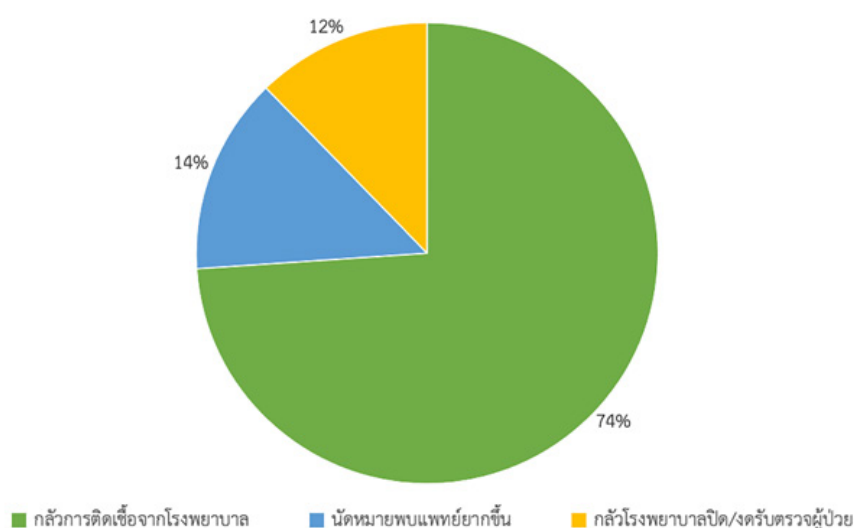
ความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล

จากการสำรวจพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีผลกระทบต่อการมาโรงพยาบาลของประชากร ร้อยละ 89 โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบในการมาโรงพยาบาล เนื่องจากกลัวการติดเชื้อจากโรงพยาบาลมากที่สุด ร้อยละ 73.9 รองลงมาคือ ทำเรื่องนัดหมายแพทย์ยากขึ้น ร้อยละ 13.8 และกลัวโรงพยาบาลปิด/งดรับตรวจผู้ป่วย ร้อยละ 12.3 (แผนภาพที่ 1)

เมื่อเปรียบเทียบผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (ตารางที่ 3)

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง พบว่ากลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งมีความกลัวการติดเชื้อจากโรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ส่วนความกังวลเรื่องการทำนัดหมายพบแพทย์ยากขึ้น และกลัวโรงพยาบาลปิด/งดรับตรวจผู้ป่วย ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง และกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง

แผนภาพที่ 1 แสดงภาพรวมผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล

ที่มา: ฝ้ายวิจิตร ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล	กลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง (199 คน)		กลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (336 คน)		รวม		p-value
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
กลัวการติดเชื้อจากโรงพยาบาล	54	10.0	121	22.7	175	32.7	0.034*
นัดหมายพบแพทย์ยากขึ้น	145	27.1	215	40.2	360	67.3	
กลัวโรงพยาบาลปิด/งดรับตรวจผู้ป่วย	199	37.1	336	62.9	535	100.0	

* $p < 0.05$

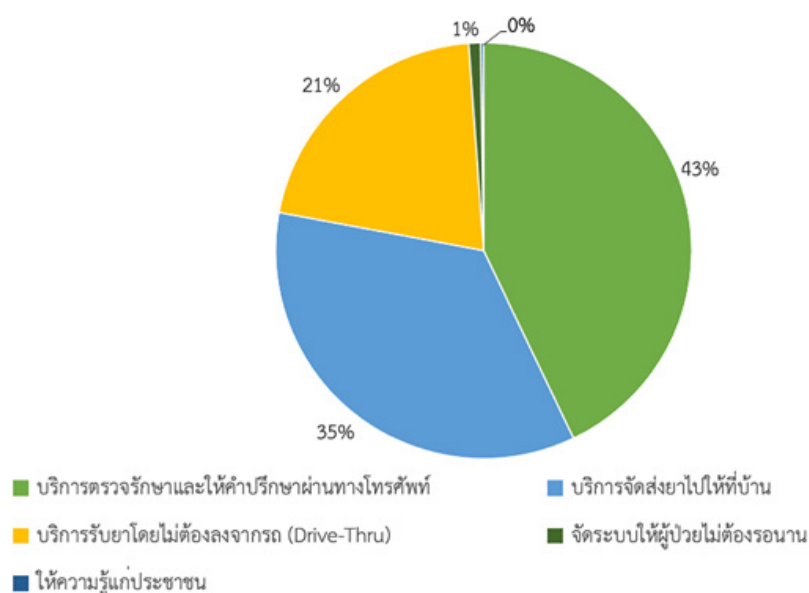
ความต้องการบริการสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

จากการสำรวจพบว่าประชาชนมีความต้องการบริการสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ร้อยละ 99.6 โดยกลุ่มนี้มีความต้องการบริการตรวจรักษาและให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์มากที่สุด ร้อยละ 42.9 รองลงมาคือความต้องการบริการส่งยาไปให้ถึงบ้าน ร้อยละ 35.0, บริการรับยาโดยไม่ต้องลงจากรถ (Drive-Thru) ร้อยละ 20.9, จัดระบบให้ผู้ป่วยไม่ต้องรอนาน ร้อยละ 1.0, และให้ความรู้ประชาชน ร้อยละ 0.2 (แผนภาพที่ 2)

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (ตารางที่ 4)

อภิปรายผล

จากการสำรวจพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เนื่องจากกลัวตนเองและคนใกล้ชิดติดเชื้อ จำนวนผู้ติดเชื้อและจำนวนผู้เสียชีวิตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องสร้างความกังวลแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งมาตรการการควบคุมโรคโดยการปิดพื้นที่ทำให้ภาค

แผนภาพที่ 2 แสดงภาพรวมความต้องการบริการสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

ที่มา: ฝ่ายวิจัย ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความต้องการบริการสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง

ความต้องการบริการสุขภาพ	กลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้ง (199 คน)		กลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง (336 คน)		p-value
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
บริการตรวจรักษาและให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์	129	34.7	243	65.3	0.069
บริการส่งยาไปให้ถึงบ้าน	124	40.7	181	59.3	0.057
บริการรับยาโดยไม่ต้องลงจากรถ (Drive-Thru)	65	36.1	115	63.9	0.712
จัดระบบให้ผู้ป่วยไม่ต้องรอนาน	3	42.9	4	57.1	0.756

ธุรกิจหลายกิจการไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเป็นวงกว้าง

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลของผู้ป่วยโรคตาแห้งที่พบจากงานวิจัยได้แก่ กลัวการติดเชื้อจากการมาโรงพยาบาลและไม่อยากเดินทางมาที่โรงพยาบาล เนื่องจากกลัวตนเองติดเชื้อจากการมาโรงพยาบาลและนำเชื้อกลับไปแพร่ให้คนใกล้ชิดที่บ้าน ดังนั้นหากไม่ใช้กรณีเร่งด่วน เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการควรเลื่อนนัดหมายพบแพทย์ออกไปก่อน ด้านความต้องการบริการสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ผลสำรวจพบว่าประชาชนต้องการให้มีบริการตรวจรักษาและให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์ บริการส่งยาไปให้ถึงบ้าน บริการรับยาโดยไม่ต้องลงจากรถ และการจัดระบบไม่ต้องให้ผู้ป่วยรอนาน เพราะจะได้สามารถลดความเสี่ยงในการติดเชื้อจากการเดินทางมาโรงพยาบาล

ผลการวิจัยส่วนใหญ่ ไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้สร้างความกังวลให้กับประชาชนทุกคน อีกทั้งโรคตาแห้งแม้เป็นโรคที่พบได้บ่อย แต่อาการของโรคมักไม่รุนแรง ทำให้ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและกลุ่มผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้ง มีเพียงความกลัวการติดเชื้อจากการมาโรงพยาบาลเท่านั้น โดยกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งมีความกังวลมากกว่าประชาชนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งมีความจำเป็นต้องเดินทางมาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลมากกว่าประชาชนทั่วไป

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ได้แก่ การมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งและผู้ที่ไม่เป็นโรคตาแห้งเท่านั้น เพราะเป็นอาการทางตาที่พบได้บ่อยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงโรคอื่นๆ ซึ่งอาจได้รับผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลมากกว่า โดยเฉพาะโรคที่มีอาการรุนแรง มีขั้นตอนการดูแล และความกังวลมากกว่าโรคตาแห้ง

ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยโรคตาแห้งมีความกังวลการติดเชื้อจากการมาโรงพยาบาล การพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับโรคตาแห้งโดยช่องทางออนไลน์ จะช่วยอำนวยความสะดวก รวดเร็วให้แก่ผู้ป่วย โดยบุคลากรทางการแพทย์สามารถแนะนำวิธีการบรรเทาอาการตาแห้งให้กับผู้ป่วยได้โดยตรง แนวทางที่สามารถทำได้ เช่น ช่องทางการสื่อสารผ่าน LINE แอปพลิเคชัน เพื่อให้คำแนะนำผู้ป่วยโรคตาแห้งโดยผู้ป่วยสามารถส่งคำถามและรูปถ่ายตา เข้ามาปรึกษาได้ ทั้งนี้กลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการของโรครุนแรงหรืออาการไม่ดีขึ้น ควรพบจักษุแพทย์ที่โรงพยาบาลต่อไป

สรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 มีผลกระทบต่ออาการมาโรงพยาบาล เนื่องจากประชาชนไม่สะดวกเดินทางมาที่โรงพยาบาล เพราะกลัวการติดเชื้อจากโรงพยาบาล หรือระหว่างการเดินทางมาที่โรงพยาบาล ในกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งเล็กน้อยถึงปานกลาง หากสามารถให้คำแนะนำหรือมีอุปกรณ์ที่จะช่วยบรรเทาอาการตาแห้งเบื้องต้นได้ ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาความกังวลของกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้ จึงควรมีการพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับกลุ่มผู้ป่วยโรคตาแห้งโดยช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นช่องทางการติดต่อที่ผู้ป่วยสามารถขอคำแนะนำจากบุคลากรทางการแพทย์ในการดูแลแก้ไขอาการเบื้องต้น และมีบริการจัดส่งยาไปให้ที่บ้าน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาบริการและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในการมาโรงพยาบาลนี้ ได้ทำการสำรวจในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เป็นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยเป็นระลอกแรก ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ยังคงเกิดขึ้นตามมาอีกหลายระลอก รวมถึงการที่ประชาชนได้รับวัคซีนป้องกันไวรัสโควิด-19 เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ความกังวลของประชาชนคาดว่าจะมีความเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของระบบบริการสุขภาพออนไลน์ในปัจจุบันเพื่อปรับปรุงพัฒนาต่อไปในอนาคต และมีการเก็บข้อมูลความกังวลในผู้ป่วยโรคอื่นๆ เนื่องจากผู้ป่วยแต่ละโรค มีความแตกต่างของขั้นตอนการดูแล เพื่อพัฒนาบริการสุขภาพสำหรับโรคอื่นๆ ได้ตรงความต้องการของผู้ป่วยแต่ละโรค

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณ นางสาววิลาวัลย์ แสนพันธ์ และนางสาวณัฏฐา ฟูมขันธ์ ฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล สำหรับการตรวจงาน

เอกสารอ้างอิง

1. Gayton JL. Etiology, prevalence, and treatment of dry eye disease. Clin Ophthalmol. 2009;3:405-12.
2. Santen SA [Internet]. The impact of COVID-19 on people with dry eye disease: A survey initiated and funded by Santen SA. 2020. [cited 2022 Feb 14]. Available from: [https://www.santen.eu/sites/files/default/2020-10/The impact of COVID-19 on people with DED report.pdf](https://www.santen.eu/sites/files/default/2020-10/The%20impact%20of%20COVID-19%20on%20people%20with%20DED%20report.pdf)

3. Bahkir FA, Grandee SS. Impact of the COVID-19 lockdown on digital device-related ocular health. *Indian J Ophthalmol*. 2020;68(11):2378-83.
4. Barabino S, Labetoulle M, Rolando M, Messmer EM. Understanding Symptoms and Quality of Life in Patients with Dry Eye Syndrome. *Ocul Surf*. 2016;14(3):365-76.
5. Prescott CR. Increased Screen Time and Dry Eye: Another Complication of COVID-19. *Eye Contact Lens*. 2021;47(8):433.
6. Neti N, Prabhasawat P, Chirapapaisan C, Ngowyutagon P. Provocation of dry eye disease symptoms during COVID-19 lockdown. *Sci Rep*. 2021;11(1):24434.
7. Patel S, Henderson R, Bradley L, Galloway B, Hunter L. Effect of visual display unit use on blink rate and tear stability. *Optom Vis Sci*. 1991;68(11):888-92.
8. Sweeney DF, Millar TJ, Raju SR. Tear film stability: a review. *Exp Eye Res*. 2013;117:28-38.
9. Wang MTM, Tien L, Han A, Lee JM, Kim D, Markoulli M, et al. Impact of blinking on ocular surface and tear film parameters. *Ocul Surf*. 2018;16(4):424-429.
10. Mehra D, Galor A. Digital Screen Use and Dry Eye: A Review. *Asia Pac J Ophthalmol (Phila)*. 2020;9(6):491-7.
11. Mineshita Y, Kim HK, Chijiki H, Nanba T, Shinto T, Furuhashi S, et al. Screen time duration and timing: effects on obesity, physical activity, dry eyes, and learning ability in elementary school children. *BMC Public Health*. 2021;21(1):422.
12. Argilés M, Cardona G, Pérez-Cabrè E, Rodríguez M. Blink Rate and Incomplete Blinks in Six Different Controlled Hard-Copy and Electronic Reading Conditions. *Invest Ophthalmol Vis Sci*. 2015;56(11):6679-85.
13. Prabhasawat P, Pinitpuwadol W, Angsriprasert D, Chonpimai P, Saiman M. Tear film change and ocular symptoms after reading printed book and electronic book: a crossover study. *Jpn J Ophthalmol*. 2019;63(2):137-44.
14. ภิญโญ ตันธูวณิตย์. โรคตาแห้ง. ใน: ภิญโญ ตันธูวณิตย์, บรรณาธิการ. ตาแห้งและโรคผิวตา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิริราช, 2559 หน้า 65-94.
15. เกวลิน เลขานนท์. คำจำกัดความ และการจัดหมวดหมู่ของ โรคตาแห้ง. ใน : เกวลิน เลขานนท์, บรรณาธิการ. โรคตาแห้ง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โครงการตำรารามธิบดี คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561 หน้า 1-21.
16. Lemp MA, Baudouin C, Baum J, Dogru M, Foulks GN, Kinoshita S, et al. The definition and classification of dry eye disease: report of the Definition and Classification Subcommittee of the International Dry Eye WorkShop (2007). *Ocul Surf*. 2007;5(2):75-92.
17. Craig JP, Nichols KK, Akpek EK, Caffery B, Dua HS, Joo CK, et al. TFOS DEWS II Definition and Classification Report. *Ocul Surf*. 2017;15(3):276-83.